

A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR MOZGÓKÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSAI 2007-BEN

A községi önkormányzatokkal, illetve a Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Társulással és a ZalAKAR Térségi Innovációs Társulással kötött megállapodás alapján a Deák Ferenc Megyei Könyvtár a nyilvános könyvtárat nem működtető községekben biztosította a mozgókönyvtári ellátást 2007-ben: a zalaegerszegi kistérség 16 településén, Alsónemesapátiban, Nemesapátiban, Nemesszentandrásán, Nemeshetésen, Nemesrádón, Zalaigricén, Gyűrűsön, Kemendolláron, Vöcköndön, Zalaistvádon, Pölöskén, Szentpéterúron, Alibánfán, Petőhenyén, Zalaszentmihályon, Csödén; valamint a zalaszentgróti kistérség 6 településén, Almásházán, Batykon, Dötkön, Pakodon, Zalabéren, Zalavégen. A zalaegerszegi kistérség területén nyilvános könyvtárként működő községi könyvtárak számára (Búcsúszentlászló, Kisbucsa, Nemessándorháza, Pacsa, Pókaszeptek, Pusztaszentlászló, Söjtör) szakmai módszertani segítséget nyújtottunk.

A mozgókönyvtári szolgáltatások finanszírozása a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. Trv. 8. sz. mellékletében meghatározott 1 300 000 Ft mozgókönyvtári normatív támogatásból valósult meg. Batyk község áprilistól csatlakozott a mozgókönyvtári ellátáshoz, így e településre csak időarányosan tudta a kistérségi társulás a normatívát lehívni. A Többcélú Társulások a megállapodás alapján a meghatározott összegek 50 %-át, az ellátandó települések arányában adták át a Deák Ferenc Megyei Könyvtárnak. Az átadott összeg 40%-át működési és felhalmozási kiadásokra (személyi és dologi költségek), rendezvények szervezésére, 60%-át állománygyarapításra használtuk fel.

Dokumentum- és információszolgáltatás

A dokumentumokat letéti ellátás formájában biztosítottuk a mozgókönyvtári szolgáltatást megrendelő 22 községi szolgáltató hely számára. Célunk, hogy a kedvezményes és szakszerű dokumentumvásárlás útján olcsóbbá és gazdagabbá váljon az állománygyarapítás, és a friss, aktuális, helyi igényeknek megfelelő dokumentumok hozzáférhetőek legyenek a kistérségeken.

Természetesen a szolgáltató helyek számára intézményünk a teljes állományából szolgáltatotta a szükséges dokumentumokat (könyvtárközi kölcsönzés útján 1 hónapos határidőre eredetiben, vagy másolat formájában). Ezt az ellátási formát akkor kínáltuk fel, ha a községi szolgáltató hely olvasója által kért dokumentum már nem volt beszerezhető, vagy sürgősen szüksége volt rá a használónak.

	Könyv	Térkép	CD	DVD	CD-ROM	Összesen
ZALAEGERSZEGI KISTÉRSÉG	3138	1	130	477	1	3747
ZALASZENTGRÓTI KISTÉRSÉG	1083	1	48	206	3	1341
Összesen	4221	2	178	683	4	5088

MŰHELY

2007-ben dokumentum-beszerzésre a mozgókönyvtári normatívából a két kistérségben összesen 8 482 500 Ft állt rendelkezésre. Ebből a keretösszezből összesen 5088 db dokumentumot vásároltunk.

Ezen kívül 39 féle folyóiratot fizettünk elő 2007. májusától 197 példányban. Településenként átlagosan 9 féle képes hetilap illetve havi, vagy negyedéves színes magazin volt hozzáférhető. Az egyes településeken megtalálható folyóiratokat honlapunkon közzétettük. Az időszaki kiadványok nyilvántartására kardexlapot biztosítottunk, amelyen a szolgáltató hely könyvtárosa érkezteti a megérkező lapszámokat.

A szolgáltató helyek az önkormányzatokkal kötött szerződésnek megfelelően az év folyamán 6 alkalommal kaptak új könyveket. A letétbe adott dokumentumok kisebb hányada tartós letét, a többi cseréletét formájában került a községekbe. A dokumentumok egységes nyilvántartásba kerültek: a TEXTLIB integrált rendszerben rögzített dokumentumok az online katalógusban az interneten keresztül bárhol visszakereshetők: <http://katalogus.dfmk.hu:8080/>. Itt információkat találunk arról, hogy egy adott községi szolgáltató helyen milyen dokumentumok találhatóak, illetve, hogy egy adott dokumentum hol van letétben (a rendszer továbbfejlesztését a 2008. évre tervezzük). A letétbe kapott könyvek cseréje az egyes települések között csak 2008-ban kezdődik el, CD-t, CD-ROM-ot, DVD-t már 2007-ben cseréltünk a települések között (ezeket a dokumentumokat átvételi elismervény ellenében 1 hónapos határidőre szállítottuk a településekre).

Mozgókönyvtári szolgáltatóhelyek forgalmi adatai

TELEPÜLÉS		Lakosság száma	Aktív használók		Személyes használatok		Kölcsönzött dokumentumok		Helyben használt dokumentumok	
			2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Zalaegerszegi Kistérség	Alibánfa	444	16	17	91	128	240	291	0	125
	Alsónemesapáti	761	13	49	201	652	475	563	34	783
	Csöde	87	32	21	331	351	672	724	0	687
	Gyűrűs	106	0	16	0	520	0	105	0	62
	Kemendollár	531	40	50	214	772	213	193	58	331
	Nemesapáti	533	80	105	561	1143	2363	4243	399	1514
	Nemeshetés	312	15	21	46	68	224	199	0	122
	Nemesrádó	322	22	26	179	177	380	390	16	65
	Nemesszentandrás	287	11	10	62	83	124	218	124	160
	Pethőhenye	440	0	20	0	560	0	347	0	190
	Pölöske	920	120	93	1018	1018	810	1375	923	520
	Szentpéterúr	1068	75	83	116	941	231	687	66	148
	Vöckönd	82	22	20	1321	343	52	129	33	64
	Zalaigrice	123	0	20	0	145	0	56	0	189
	Zalaistvánd	376	0	28	0	185	0	105	0	120
Zalaszenthály	1077	78	81	215	351	615	397	0	195	
ZALAKAR	Almásháza	62	0	20	0	162	0	156	0	213
	Batyk	435	0	40	0	312	0	243	0	83
	Dötk	30	0	5	0	93	0	62	0	71
	Pakod	987	87	84	561	1410	554	1613	188	419
	Zalabér	715	85	132	1164	1461	1604	2439	490	1099
	Zalavég	432	0	38	0	254	0	218	0	190
Összesen		10130	696	979	6080	11129	8557	14753	2331	7350
%			141%		183%		172%		315%	

Intézményünk honlapján hozzáférhetővé tettük a mozgókönyvtári ellátás weboldalát, ahol ellátással kapcsolatos információk (többek között a növekvő dokumentumkiadást) érhetők el: <http://www.dfmk.hu/hmozgokonyvtar.html>.

Örömmel szolgál, hogy a növekvő kínálat a forgalmi adatok emelkedését eredményezte az egyes szolgáltató helyeken. 8 településen 2006-ban nem is volt könyvtári szolgáltatás; ahol működött könyvtár korábban is, ott a személyes használatok száma, a kölcsönzött és különösen a helyben használt dokumentumok számának emelkedése jellemző. A visszajelzések alapján az olvasók szívesen fogadták az új könyveket, AV dokumentumokat és a folyóiratokat egyaránt.

A könyvtári szolgáltató helyek hetente átlagosan 3 napon 7 órát voltak nyitva. A 22 könyvtár közül összesen csak 4 településen volt heti 1 napos nyitva tartás. Öt szolgáltató hely kivételével év végén mindenütt rendelkezésre állt a számítógép is a használók számára a könyvtárhelyiségben. Az internet bekötését is a legtöbb helyen megoldották. A felhasználók számára a 22 településen összesen közel 60 ezer db dokumentum állt rendelkezésre, ebből intézményünk 6151 db dokumentumot forgalmazott, a többi a könyvtári szolgáltató helyek korábbi saját állománya volt.

Egyéb szolgáltatások

Intézményünk a mozgókönyvtári szolgáltatásokat a fenntartó önkormányzatokkal és a kistérségi társulással együttműködve végezte. Az ellátás fontos feltétele továbbá a kapcsolattartó helyi munkatárs (kölcsönző könyvtáros) felkészültsége is, hiszen a mozgókönyvtári ellátást intézményünk úgy biztosítja a településeken, hogy az olvasóval közvetlenül nem találkozunk. A kölcsönzési feladatokat egy helyben megbízott személy látja el.

Ezért kiemelt feladatnak tekintettük, hogy a falvak könyvtári személyzete váljon alkalmassá feladatainak ellátásához. Ennek érdekében nagy gondot fordítottunk a szakmai továbbképzésükre. A helyszíni látogatások lehetőséget adnak arra, hogy a megyei könyvtár munkatársai szakmai tanácsokat adjanak a községi könyvtárosoknak. Rendszeres napi kapcsolatban vagyunk a községi könyvtárosokkal telefonon és e-mail-ben is.

Mindemellett július 9-én konzultációs napot szerveztünk, ahol a szolgáltató helyek könyvtárosai útmutatást kaptak munkájuk ellátásához (olvasói nyilvántartások elkészítése, statisztikai adatszolgáltatás, ODR szolgáltatások, LibInfo szolgáltatás, a DFMK adatbázisai stb). Meghívtuk továbbá a szolgáltató helyek könyvtárosait az október 15-én Zalaegerszegen a József Attila Könyvtárban a „Mozgókönyvtári ellátás szerepe a könyvtári szolgáltatások feltételeinek javításában” címmel rendezett szakmai napra, ahol szintén tovább bővíthették ismereteiket, megismerhették más kistérségek mozgókönyvtári szolgáltatásait.

Az intézményünkben szervezett internet használói tanfolyamokon ingyenesen vehettek részt a szolgáltató helyek könyvtárosai. 2007-ben Csöde és Szentpéterúr könyvtárosa járt a képzésre (a program 2008-ban folytatódik).

Minden könyvtári szolgáltató hely számára biztosítottuk a szükséges nyomtatványokat és a nyilvántartások vezetéséhez szükséges dokumentumokat. Minden szolgáltató hely számára vásároltunk egy mappát, amelyben a nyilvántartó lapokat és egyéb dokumentumokat tárolhatják.

Nagy hangsúlyt fektettünk a mozgókönyvtári feladatok megtervezésére, az egy- séges szabályzatok (könyvtárhasználati szabályzat, SZMSZ, gyűjtőköri szabályzat) elkészítésére, valamint a szolgáltatás népszerűsítésére (szórólapok, plakátok).

Az év elején a könyvtári szolgáltató helyeken állapotfelmérést végeztünk, és a helyi önkormányzatokkal közösen megterveztük, hogy milyen eszközökre, bútorzatra van a legnagyobb szükségük. Ennek a forrása is a mozgókönyvtári normatív támogatás volt. A Többcélú Társulások megbízásából a felhasználást 2008 elején ellenőrizzük minden szolgáltató helyen.

Több szolgáltató helyen került sor selejtezésre, állományrendezésre. Kivontuk az állományukból az elrongyolódott és elavult irodalmat, kialakítottuk a könyvtári raktári rendet. Állományellenőrzést Zalaszentmihályon végeztünk a nyár folyamán a József Attila Városi Könyvtárral közösen (korábban a községi szolgáltató hely a JAVK ellátórendszeréhez tartozott).

Folyamatosan kerestük a pályázati lehetőségeket és erről értesítettük a többcélú társulásokat, illetve a fenntartó önkormányzatokat is (pl. az *eMagyarország 2* pályázat). Részt vettünk a Közkincs Kerekasztal projekt munkájában. A Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás megbízásából, a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtárral kötött együttműködési megállapodás alapján pályázatot nyújtottunk be az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közkincs Programjára, kistérségi feladatot végző nyilvános könyvtárak, könyvtári szolgáltató helyek szakmai-kulturális programjának támogatására, a pályázat azonban nem nyert. Ennek ellenére, a pályázat kidolgozott elemeit a későbbiekben hasznosítani kívánjuk.

Kérdőívet állítottunk össze, amellyel 5 településen (Nemesrádó, Zalaigrice, Zalaistvánd, Vöckönd, Alsónemesapáti) mértük az olvasói igényeket és a használói szokásokat.¹ A méréseket 2008-ban a többi településen is folytatjuk.

A kistérség területén intézményünk 2007-ben gyermekeknek szóló rendezvényeket szervezett az Ünnepi Könyvhéten, az őszi könyvtári napokon, és Zalai Gyermekkönyvhetek alkalmából. A programok összeállítása során együttműködtünk az iskolákkal is. Az Ünnepi Könyvhéten május 29-én Bosnyák Viktória Pölöskén és Zalaszentivánon találkozott gyermekolvasóival. Június 5-én Pakodon, június 6-án Nemesapátiban, október 10-én Söjtörön Kelemen Gyula Madarak tolláról címmel zenés irodalmi műsorral lépett fel. A gyermekkönyvhét keretében november 20-án Dóka Péter író Pókaszeptken, november 26-án Sohonyai Edit Pacsán, Jessie Blair (Ormos Gyuláné) Alsónemesapátiban tartott író-olvasó találkozót. November 22-én Zalabérben a Mesetár Bábszínház műsorát nézhették meg a gyerekek. Rosta Géza Zalaszentmihályon Ágai Ágnes verseiből összeállított zenés műsorával szórakoztatta a gyerekeket. Szentpéterúron és Batykon kézműves foglalkozást szerveztünk a karácsonyi készülődés jegyében.

2008. januárjában a végzett munkáról elkészítettük a beszámolót a kistérségek számára és megújítottuk a szerződéseket. Ettől az évtől további településeken végzünk mozgókönyvtári szolgáltatást, 8 településünk az újonnan alakult pacsai kistérséghez tartozik.

Sebestyénné Horváth Margit

¹ A kérdőíves vizsgálat megállapításairól a következő oldalakon számolunk be. (a szerk.)

MŰHELY

Pacsai tálalkozó Sohonyai Edittel

Kézműves foglalkozás Szentpéterúron